

DE REDACTIE PRIVAAT

TWEE HOUDINGEN

In 1955 verwekte mijn geëerde leermeester René DEKKERS enige deining, toen hij voorhield dat het Hof van Cassatie, geplaatst voor de keuze tussen een vooruitstrevende, soepele houding en een conservatieve beperkende, steeds deze laatste verkoos („Twee houdingen”, *R.W.*, 1954-55, 1497 e.v.). Alfons DE VREESE diende hem van repliek in dit tijdschrift, door er op te wijzen dat waar het Hof van Cassatie zich aan de strakke wettelijkheid hield, dit niet anders kon tot de wetgever zelf tussenkwam, hetgeen hij in de door DEKKERS aangehaalde voorbeelden inderdaad telkens weer deed („De taak van het Hof van Cassatie”, *T.P.R.*, 1967, 567 e.v.).

Sinds dit debat werd gevoerd, is de storm wat geluwd, doch vandaag woedt hij opnieuw in alle hevigheid, vooral op het gebied van het procesrecht.

Vandaag heeft zich inderdaad, van kwaad tot erger, een cassatierecht-spraak ontwikkeld die in bepaalde gevallen de toegangspoort tot de rechtscolleges heeft dichtgebetonneerd.

Er was EIKENDAEL (Cass., 19 november 1982), waarover ik reeds lang geleden enig maatschappelijk onbehagen heb pogen te vertolken, omdat dit arrest de deur dichtsloot voor groeperingen die zich achter de verdediging van een algemeen belang schaarde.

Er was VAN DYCK (Cass., 27 mei 1994), waarin ten onrechte gesteld werd dat art. 700 m.b.t. de rechtsingang niet als een procedureregulering moest worden opgevat, doch als een regel van gerechtelijke organisatie. Deze stelling had tot gevolg dat een onteigeningsprocedure niet geldig kon worden ingeleid bij verzoekschrift, doch dat dit bij dagvaarding door een gerechtsdeurwaarder had dienen te geschieden. Een lange procesgang van vele jaren werd hierdoor weggewist, terwijl een nieuwe herzieningsprocedure uiteraard niet meer mogelijk was wegens de terzake geldende vervaltermijn.

En nu is er het arrest RESTAURANT DE L'EUROPE van 5 januari 1996 (*J.L.M.B.*, 1996, 295). De (wacht)termijn voor verschijning voor de rechter in hoger beroep werd wettelijk bepaald op 15 dagen (art. 1062 Ger.W.); daar deze in casu niet werd nageleefd oordeelde het Hof van Cassatie dat het hoger beroep niet ontvankelijk was.

Zowel in de conclusie van de advocaat-generaal als in het arrest wordt uitdrukkelijk ingegaan op het sinds de wet van 3 augustus 1992 nieuw art. 867 Ger.W., dat bepaalt dat zo de proceshandeling het wettelijk doel heeft bereikt, zij niet wegens verzuim of onregelmatigheid van de *vorm* kan worden nietig verklaard.

Een vrij unanieme rechtspraak en rechtsleer had in vrij korte tijd art. 867 Ger.W. ook van toepassing verklaard voor op straf van nietigheid voorgeschreven procestermijnen, wanneer met name de (wacht)termijn bedoeld om de verdediging voor te bereiden adequaat kon worden vervangen door een nog langere bedenktijd. En nu wordt met één pennentrek die slechts een tekstuele obsessie verraadt, deze zorgvuldig opgebouwde consensus rond de verdere deformalisering van het procesrecht weggestreept.

En nochtans kan men zelfs zonder art. 867 Ger.W. de normdoelcontrole door de rechter laten geschieden (DE CORTE, R., LAENENS, J., TAELMAN, P., BROECKX, K., „Van vormdoel naar normdoel in het gerechtelijk privaatrecht”, in *De norm achter de regel*, FB. M. Storme, Antwerpen, 1995, p. 57). Procesvormen en -termijnen hebben een speciale functie: het proces *verder* helpen — niet stopzetten — teneinde met respect voor de rechten van verdediging het einddoel, zijnde een uitvoerbare titel, te bereiken.

Er zijn overigens nog voldoende tekstargumenten om deze stelling zelfs exegetisch kracht bij te zetten, doch wat baten kaars en bril als het hof niet zien en wil!

Mauro CAPPELLETTI verzuchtte reeds in 1980 dat de rechtscolleges in *procesrechtelijke* aangelegenheden zelf het best geplaatst waren om de procestechniek te verbeteren teneinde deze aan te passen aan de behoeften van de tijd: „Why should not the courts themselves be, or have the potential for being, the best possible legislators in the determination and constant adaptation of the technical rules of procedure with which they have routinely to deal?” („The law-making power of the judges and its limits”, opgenomen in de bundel *The judicial process in comparative perspective*, Oxford, 1989, p. 34).

De wijze waarop het Hof van Cassatie de jongste jaren in het procesrecht bijna elke teleologische, progressieve wetsduiding heeft verworpen, leidt ons helaas tot de treurige conclusie dat het procesrecht in zijn toepassing en interpretatie te belangrijk is geworden om dit alleen aan het Hof van Cassatie toe te vertrouwen.

Marcel STORME